



Universiteit  
Leiden  
The Netherlands

**Informatieplichten. Over kennis en verantwoordelijkheid in  
contractenrecht en buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht**  
Jansen, K.J.O.

**Citation**

Jansen, K. J. O. (2012, April 4). *Informatieplichten. Over kennis en verantwoordelijkheid in contractenrecht en buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht*. Kluwer, Deventer. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/18673>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/18673>

**Note:** To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page



Universiteit Leiden



The handle <http://hdl.handle.net/1887/18673> holds various files of this Leiden University dissertation.

**Author:** Jansen, Kasper Jochem Olivier

**Title:** Informatieplichten : over kennis en verantwoordelijkheid in contractenrecht en buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht

**Issue Date:** 2012-04-04

*Informatieplichten*



# Informatieplichten

Over kennis en verantwoordelijkheid in  
contractenrecht en buitencontractueel  
aansprakelijkheidsrecht

PROEFSCHRIFT

ter verkrijging van  
de graad van Doctor aan de Universiteit Leiden,  
op gezag van Rector Magnificus prof. mr. P.F. van der Heijden,  
volgens besluit van het College voor Promoties  
te verdedigen op woensdag 4 april 2012  
klokke 16.15 uur

*door*

Kasper Jochem Olivier Jansen

geboren te Leiden in 1982

Promotiecommissie:

Promotor: prof. mr. Jac. Hijma  
Overige leden: prof. mr. T. Hartlief (Universiteit Maastricht)  
prof. mr. J.B.M. Vranken (Universiteit van Tilburg)  
prof. mr. A.G. Castermans  
prof. mr. J.H. Nieuwenhuis  
prof. mr. H.J. Snijders

Lay-out: Anne-Marie Krens – Tekstbeeld – Oegstgeest

© 2011 K.J.O. Jansen

ISBN 978-90-1310-434-9

Van dit proefschrift verschijnt bij Kluwer te Deventer een handelseditie in de serie Recht en Praktijk, Contracten- en Aansprakelijkheidsrecht onder nummer CA5 met ISBN 078-90-1310-433-2

*Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.*

*Voor zover het maken van reprografische veeelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, [www.reprorecht.nl](http://www.reprorecht.nl)). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, [www.cedar.nl/pro](http://www.cedar.nl/pro)).*

*No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.*

## Verkorte inhoudsopgave

|   |     |
|---|-----|
| LIJST VAN AFKORTINGEN   | XVI |
| 1 INLEIDING   | 1   |
| 1.1 Informatieplichten: tussen kennis en verantwoordelijkheid | 1   |
| 1.2 Probleemstelling  | 2   |
| 1.3 Opzet   | 4   |
| 1.4 Methode   | 6   |
| 1.5 Terminologie  | 8   |
| 1.6 Plan en wijze van behandeling                             | 13  |
| 2 TERREINVERKENNING   | 15  |
| 2.1 Historische ontwikkeling                                  | 15  |
| 2.2 Juridische grondslag                                      | 23  |
| 2.3 Inhoud en strekking                                       | 30  |
| 2.4 Rechtskarakter  | 36  |
| 2.5 Rechtsvergelijking  | 42  |
| 2.6 Frankrijk   | 44  |
| 2.7 Duitsland   | 54  |
| 2.8 Engeland  | 66  |
| 2.9 Europees privaatrecht                                     | 77  |
| 3 INFORMATIEPLICHTEN IN HET CONTRACTENRECHT                   | 89  |
| 3.1 Inleiding   | 89  |
| 3.2 Wilsvertrouwensleer                                       | 95  |
| 3.3 Wilsvertrouwensleer; casuïstiek                           | 102 |
| 3.4 Onbevoegde vertegenwoordiging                             | 124 |
| 3.5 Wilsgebreken  | 140 |
| 3.6 Dwaling; informatieplichten                               | 150 |
| 3.7 Dwaling; casuïstiek                                       | 198 |
| 3.8 Uitleg, aanvulling en beperking                           | 241 |
| 3.9 Nakoming  | 265 |
| 3.10 Niet-nakoming  | 271 |
| 3.11 Bijzondere overeenkomsten                                | 296 |
| 3.12 Afgebroken onderhandelingen                              | 324 |

---

|     |   |     |
|-----|---|-----|
| 4   | INFORMATIEPLICHTEN IN HET AANSPRAKELIJKHEIDSRECHT   | 333 |
| 4.1 | Inleiding   | 333 |
| 4.2 | Onrechtmatige daad                                  | 344 |
| 4.3 | Onrechtmatige daad; informatieplichten              | 387 |
| 4.4 | Onrechtmatige daad; casuïstiek                      | 431 |
| 4.5 | Risicoaansprakelijkheid                             | 461 |
| 4.6 | Werkgeversaansprakelijkheid                         | 485 |
| 4.7 | Oneerlijke handelspraktijken en misleidende reclame | 496 |
| 4.8 | Dienstverlenersaansprakelijkheid                    | 505 |
| 5   | EEN OVERKOEPELEND PERSPECTIEF                       | 529 |
| 5.1 | Inleiding   | 529 |
| 5.2 | Kennis en verantwoordelijkheid                      | 530 |
| 5.3 | Informatieplichten                                  | 544 |
| 5.4 | Zelfredzaamheid of altruïsme?                       | 560 |
| 5.5 | Slotbeschouwing                                     | 569 |
|     | SAMENVATTING  | 573 |
|     | SUMMARY   | 589 |
|     | LITERATUURLIJST                                     | 605 |
|     | JURISPRUDENTIEREGISTER                              | 645 |
|     | WETSARTIKELENREGISTER                               | 659 |
|     | TREFWOORDENREGISTER                                 | 663 |
|     | CURRICULUM VITAE                                    | 673 |



# Inhoudsopgave

|   |     |
|---|-----|
| LIJST VAN AFKORTINGEN   | XVI |
| 1 INLEIDING   | 1   |
| 1.1 Informatieplichten: tussen kennis en verantwoordelijkheid         | 1   |
| 1.2 Probleemstelling  | 2   |
| 1.3 Opzet   | 4   |
| 1.4 Methode   | 6   |
| 1.5 Terminologie  | 8   |
| 1.5.1 Informatieplichten  | 8   |
| 1.5.2 Kennis en informatie  | 10  |
| 1.5.3 (Pre)contractuele vs. delictuele informatieplichten             | 12  |
| 1.6 Plan en wijze van behandeling                                     | 13  |
| 2 TERREINVERKENNING   | 15  |
| 2.1 Historische ontwikkeling  | 15  |
| 2.1.1 Algemeen  | 15  |
| 2.1.2 Opkomst van informatieplichten in het contractenrecht           | 16  |
| 2.1.3 Opkomst van informatieplichten in het aansprakelijkheidsrecht   | 18  |
| 2.1.4 Opkomst van zorgplichten in het verbintenissenrecht             | 20  |
| 2.2 Juridische grondslag  | 23  |
| 2.2.1 Algemeen; wettelijk kader                                       | 23  |
| 2.2.2 Redelijkheid en billijkheid; goede trouw                        | 24  |
| 2.2.3 Verkeersopvattingen   | 26  |
| 2.2.4 Redelijkheid en billijkheid vs. maatschappelijke zorgvuldigheid | 28  |
| 2.3 Inhoud en strekking   | 30  |
| 2.3.1 Mededelingsplicht vs. onderzoeksplicht                          | 30  |
| 2.3.2 Mededelingsplicht vs. waarschuwingsplicht                       | 32  |
| 2.3.3 Bevordering van goed geïnformeerd gedrag                        | 34  |
| 2.4 Rechtskarakter  | 36  |
| 2.4.1 Obliegenheit of rechtsplicht?                                   | 36  |
| 2.4.2 Vervolg; afdwingbaarheid  | 39  |
| 2.5 Rechtsvergelijking  | 42  |
| 2.5.1 Algemeen  | 42  |
| 2.5.2 Plan van behandeling  | 43  |
| 2.6 Frankrijk   | 44  |
| 2.6.1 Inleiding; <i>réticence dolosive</i>                            | 44  |
| 2.6.2 Vervolg; <i>l'obligation précontractuelle de renseignements</i> | 47  |

|       |   |     |
|-------|---|-----|
| 2.6.3 | L'obligation de mise en garde                 | 50  |
| 2.6.4 | Responsabilité du fait des choses             | 52  |
| 2.7   | Duitsland                                     | 54  |
| 2.7.1 | Inleiding; Täuschung durch Verschweigen       | 54  |
| 2.7.2 | Vervolg; Aufklärungspflicht                   | 56  |
| 2.7.3 | Schuldrechtsreform; BGB-InfoV                 | 58  |
| 2.7.4 | Verschuldenshaftung                           | 60  |
| 2.7.5 | Vervolg; Verkehrspflichten                    | 62  |
| 2.8   | Engeland                                      | 66  |
| 2.8.1 | Inleiding; no general duty of disclosure      | 66  |
| 2.8.2 | Mistake & misrepresentation                   | 67  |
| 2.8.3 | Negligence                                    | 72  |
| 2.8.4 | Vervolg; the reasonable man                   | 75  |
| 2.9   | Europees privaatrecht                         | 77  |
| 2.9.1 | Inleiding; Europese richtlijnen               | 77  |
| 2.9.2 | DCFR; pre-contractual information duties      | 79  |
| 2.9.3 | DCFR; mistake & fraud                         | 81  |
| 2.9.4 | European tort law                             | 84  |
| 2.9.5 | Communis opinio?                              | 87  |
| 3     | INFORMATIEPLICHTEN IN HET CONTRACTENRECHT     | 89  |
| 3.1   | Inleiding                                     | 89  |
| 3.1.1 | Algemeen                                      | 89  |
| 3.1.2 | Zelfredzaamheid of altruïsme?                 | 90  |
| 3.1.3 | Het standaardarrest: Baris/Riezenkamp         | 91  |
| 3.1.4 | Plan van behandeling                          | 94  |
| 3.2   | Wilsvertrouwensleer                           | 95  |
| 3.2.1 | Algemeen; wettelijk kader                     | 95  |
| 3.2.2 | Art. 3:35 BW: informatieplichten over en weer | 97  |
| 3.2.3 | Informatieplichten ex art. 3:33/3:34 BW?      | 99  |
| 3.2.4 | Tussenconclusie                               | 101 |
| 3.3   | Wilsvertrouwensleer; casuïstiek               | 102 |
| 3.3.1 | Onbedoelde ontslagneming                      | 102 |
| 3.3.2 | Vervolg; Westhoff/Spronsen                    | 105 |
| 3.3.3 | Onbedoelde prijsstelling                      | 108 |
| 3.3.4 | Vervolg; Postwanorder/Otto                    | 110 |
| 3.3.5 | Misverstand-gevallen                          | 113 |
| 3.3.6 | Vervolg; Bunde/Erckens                        | 115 |
| 3.3.7 | Aanvaarding van algemene voorwaarden          | 118 |
| 3.3.8 | Vervolg; Petermann/Frans Maas                 | 122 |
| 3.4   | Onbevoegde vertegenwoordiging                 | 124 |
| 3.4.1 | Algemeen; wettelijk kader                     | 124 |
| 3.4.2 | Informatieplichten ex art. 3:61 lid 2 BW      | 126 |
| 3.4.3 | Vervolg; gezichtspunten                       | 129 |
| 3.4.4 | Vervolg; Kuijpers/Wijnveen                    | 131 |
| 3.4.5 | Toedoen-vereiste                              | 134 |
| 3.4.6 | Vervolg; ING/Bera                             | 137 |

---

|        |   |     |
|--------|---|-----|
| 3.5    | Wilsgebreken  | 140 |
| 3.5.1  | Algemeen  | 140 |
| 3.5.2  | Bedrog  | 142 |
| 3.5.3  | Vervolg; verschoonbaarheidsvragen bij bedrog?               | 143 |
| 3.5.4  | Dwaling; wilsgebrek of gedragstoetsing?                     | 145 |
| 3.5.5  | Vervolg; wettelijk kader                                    | 147 |
| 3.6    | Dwaling; informatieplichten                                 | 150 |
| 3.6.1  | Art. 6:228 lid 1 sub b BW: mededelingsplicht                | 150 |
| 3.6.2  | Vervolg; basisvereisten                                     | 152 |
| 3.6.3  | Vervolg; gezichtspunten                                     | 154 |
| 3.6.4  | Vervolg; onderzoeksplicht uit hoofde van mededelingsplicht? | 159 |
| 3.6.5  | Vervolg; inhoud van de mededelingsplicht                    | 163 |
| 3.6.6  | Art. 6:228 lid 1 sub a BW: waarheidsplicht                  | 167 |
| 3.6.7  | Vervolg; kenbaarheidsvereiste                               | 171 |
| 3.6.8  | Vervolg; onderzoeksplicht uit hoofde van waarheidsplicht?   | 172 |
| 3.6.9  | Art. 6:228 lid 1 sub c BW: onderzoeksplicht                 | 174 |
| 3.6.10 | Vervolg; kenbaarheidsvereiste                               | 177 |
| 3.6.11 | Art. 6:228 lid 2 BW: onderzoeksplicht van de dwalende       | 179 |
| 3.6.12 | Vervolg; onderzoeksplicht bij gerede twijfel                | 181 |
| 3.6.13 | Verhouding wederzijdse informatieplichten                   | 182 |
| 3.6.14 | Vervolg; digitale of analoge benadering?                    | 184 |
| 3.6.15 | Vervolg; waarheidsplicht prevaleert                         | 187 |
| 3.6.16 | Vervolg; mededelingsplicht prevaleert                       | 190 |
| 3.6.17 | Vervolg; status prioriteitsregels                           | 192 |
| 3.6.18 | Vervolg; evaluatie prioriteitsregels                        | 195 |
| 3.6.19 | Tussenconclusie   | 197 |
| 3.7    | Dwaling; casuïstiek   | 198 |
| 3.7.1  | Koop tweedehands auto's                                     | 198 |
| 3.7.2  | Vervolg; Schirmeister/De Heus                               | 200 |
| 3.7.3  | Vervolg; onjuiste kilometerstand                            | 204 |
| 3.7.4  | Koop onroerende zaken; NVM-akte                             | 205 |
| 3.7.5  | Vervolg; deskundige bijstand                                | 208 |
| 3.7.6  | Vervolg; (bouw)technische gebreken                          | 211 |
| 3.7.7  | Vervolg; Offringa/Vinck & Van Rosberg                       | 213 |
| 3.7.8  | Vervolg; Van Dalftsen/Gemeente Kampen                       | 219 |
| 3.7.9  | Vervolg; gevaarlijke of verontreinigende stoffen            | 223 |
| 3.7.10 | Vervolg; immateriële gebreken                               | 225 |
| 3.7.11 | Vervolg; juridische gebreken                                | 226 |
| 3.7.12 | Vervolg; Wegerif/Quicker                                    | 229 |
| 3.7.13 | Koop kunst en antiek  | 231 |
| 3.7.14 | Vervolg; Kantharos van Stevensweert                         | 234 |
| 3.7.15 | Borgtocht   | 237 |
| 3.8    | Uitleg, aanvulling en beperking                             | 241 |
| 3.8.1  | Uitleg  | 241 |
| 3.8.2  | Onderzoeksplichten bij uitleg                               | 244 |
| 3.8.3  | Mededelingsplichten bij uitleg                              | 247 |
| 3.8.4  | Basisvereisten en gezichtspunten                            | 249 |
| 3.8.5  | Vervolg; Hoog Catharijne                                    | 250 |

|         |   |     |
|---------|---|-----|
| 3.8.6   | Aanvulling en beperking                                 | 253 |
| 3.8.7   | Informatieplichten ex art. 6:248 lid 1 BW               | 256 |
| 3.8.8   | Informatieplichten ex art. 6:248 lid 2 BW               | 258 |
| 3.8.9   | Vervolg; beperkende werking in breder verband           | 262 |
| 3.9     | Nakoming  | 265 |
| 3.9.1   | Algemeen  | 265 |
| 3.9.2   | Wettelijk kader   | 265 |
| 3.9.3   | Vervolg; informatieplichten ex art. 6:34 BW             | 267 |
| 3.9.4   | Vervolg; Van Tholen/Nationale-Nederlanden               | 270 |
| 3.10    | Niet-nakoming   | 271 |
| 3.10.1  | Algemeen; wettelijk kader                               | 271 |
| 3.10.2  | Niet-nakoming vs. dwaling                               | 273 |
| 3.10.3  | Vervolg; verschillende informatieplichten?              | 276 |
| 3.10.4  | Vervolg; Paalman/Lampenier                              | 278 |
| 3.10.5  | Aansprakelijkheid wegens schending informatieplicht?    | 282 |
| 3.10.6  | Vervolg; art. 6:162 BW                                  | 283 |
| 3.10.7  | Vervolg; art. 6:74 BW                                   | 287 |
| 3.10.8  | Vervolg; Cattier/Waanders                               | 289 |
| 3.10.9  | Toerekening (art. 6:75 BW)                              | 292 |
| 3.11    | Bijzondere overeenkomsten                               | 296 |
| 3.11.1  | Algemeen  | 296 |
| 3.11.2  | Opdracht, lastgeving en bruikleen                       | 297 |
| 3.11.3  | Aanneming van werk                                      | 299 |
| 3.11.4  | Verzekering   | 302 |
| 3.11.5  | Koop  | 305 |
| 3.11.6  | Vervolg; vrijwaring tegen rechtsgebreken (art. 7:15 BW) | 306 |
| 3.11.7  | Vervolg; conformiteitsvereiste (art. 7:17 BW)           | 309 |
| 3.11.8  | Vervolg; informatieplichten ex art. 7:17 lid 2 BW       | 312 |
| 3.11.9  | Vervolg; uitsluitingsgronden (art. 7:17 lid 5 BW)       | 315 |
| 3.11.10 | Vervolg; KTDC/Impro                                     | 318 |
| 3.11.11 | Vervolg; klachtplicht (art. 7:23 BW)                    | 320 |
| 3.12    | Afgebroken onderhandelingen                             | 324 |
| 3.12.1  | Algemeen  | 324 |
| 3.12.2  | Contractuele of delictuele aansprakelijkheid?           | 326 |
| 3.12.3  | Informatieplichten bij afgebroken onderhandelingen      | 329 |
| 3.12.4  | Afronding   | 332 |
| 4       | INFORMATIEPLICHTEN IN HET AANSPRAKELIJKHEIDSRECHT       | 333 |
| 4.1     | Inleiding   | 333 |
| 4.1.1   | Algemeen  | 333 |
| 4.1.2   | Zelfredzaamheid of altruïsme?                           | 335 |
| 4.1.3   | Het standaardarrest: Kelderluik                         | 339 |
| 4.1.4   | Plan van behandeling                                    | 344 |
| 4.2     | Onrechtmatige daad                                      | 344 |
| 4.2.1   | Algemeen  | 344 |
| 4.2.2   | Schuld of risico?                                       | 345 |
| 4.2.3   | Wettelijk kader   | 348 |
| 4.2.4   | Art. 6:162 lid 2 BW: rechtsinbreuk                      | 350 |

---

|        |   |     |
|--------|---|-----|
| 4.2.5  | Vervolg; informatieplichten bij rechtsinbreuk?    | 352 |
| 4.2.6  | Vervolg; leer Smits                               | 353 |
| 4.2.7  | Vervolg; een alternatief                          | 356 |
| 4.2.8  | Vervolg; Unocal c.s./Conoco c.s.                  | 358 |
| 4.2.9  | Art. 6:162 lid 2 BW: wetsschending                | 363 |
| 4.2.10 | Art. 6:162 lid 2 BW: onzorgvuldigheid             | 364 |
| 4.2.11 | Vervolg; kennisvereiste                           | 367 |
| 4.2.12 | Vervolg; objectivering & generalisering           | 369 |
| 4.2.13 | Vervolg; nieuwe risico's                          | 373 |
| 4.2.14 | Vervolg; voorzorgsbeginsel?                       | 375 |
| 4.2.15 | Vervolg; Eternit/Horsting                         | 378 |
| 4.2.16 | Art. 6:162 lid 3 BW: toerekenbaarheid             | 382 |
| 4.2.17 | Vervolg; onrechtmatigheid vs. toerekenbaarheid    | 384 |
| 4.2.18 | Tussenconclusie                                   | 386 |
| 4.3    | Onrechtmatige daad; informatieplichten            | 387 |
| 4.3.1  | Waarschuwingplicht van de laedens                 | 387 |
| 4.3.2  | Vervolg; vereisten                                | 389 |
| 4.3.3  | Vervolg; basisvereisten                           | 391 |
| 4.3.4  | Vervolg; gezichtspunten                           | 394 |
| 4.3.5  | Vervolg; Kelderluikfactoren                       | 397 |
| 4.3.6  | Vervolg; bezwaarlijkheid van voorzorgsmaatregelen | 401 |
| 4.3.7  | Vervolg; inhoud van de waarschuwingplicht         | 404 |
| 4.3.8  | Vervolg; Jetblast                                 | 408 |
| 4.3.9  | Onderzoekplicht van de laedens                    | 410 |
| 4.3.10 | Vervolg; basisvereiste en gezichtspunten          | 413 |
| 4.3.11 | Vervolg; Bildtpollen/Miedema                      | 416 |
| 4.3.12 | Onderzoekplicht van de gelaedeerde                | 418 |
| 4.3.13 | Vervolg; algemeen bekende risico's                | 420 |
| 4.3.14 | Vervolg; Eurosportief/Wesselink                   | 423 |
| 4.3.15 | Verhouding wederzijdse informatieplichten         | 425 |
| 4.3.16 | Vervolg; waarschuwingplicht prevaleert            | 427 |
| 4.3.17 | Tussenconclusie                                   | 429 |
| 4.4    | Onrechtmatige daad; casuïstiek                    | 431 |
| 4.4.1  | Fysieke gevaarzetting                             | 431 |
| 4.4.2  | Vervolg; Zwiependende tak                         | 434 |
| 4.4.3  | Zuiver nalaten                                    | 436 |
| 4.4.4  | Vervolg; Struikelende broodbezorger               | 439 |
| 4.4.5  | Bijzondere zorgplichten                           | 441 |
| 4.4.6  | Vervolg; wegbeheerders en terreinbeheerders       | 444 |
| 4.4.7  | Vervolg; Gekantelde vrachtwagen                   | 447 |
| 4.4.8  | Bijzondere risico's                               | 450 |
| 4.4.9  | Vervolg; kennis omtrent het risico                | 451 |
| 4.4.10 | Vervolg; Natronloog vs. Taxus                     | 453 |
| 4.4.11 | Vervolg; Baas/Hanford Feeds c.s.                  | 456 |
| 4.4.12 | Vervolg; Melchemie/Delbanco c.s.                  | 458 |
| 4.5    | Risicoaansprakelijkheid                           | 461 |
| 4.5.1  | Algemeen  | 461 |
| 4.5.2  | Aansprakelijkheid voor roerende zaken             | 464 |

|       |  |     |
|-------|--|-----|
| 4.5.3 | Aansprakelijkheid voor opstallen                         | 468 |
| 4.5.4 | Vervolg; Dijkdoorbraak Wilnis                            | 471 |
| 4.5.5 | Vervolg; art. 6:174 vs. 6:162 BW                         | 474 |
| 4.5.6 | Productenaansprakelijkheid                               | 476 |
| 4.5.7 | Vervolg; gezichtspunten                                  | 478 |
| 4.5.8 | Vervolg; Koolhaas c.s./Rockwool                          | 481 |
| 4.5.9 | Risico en informatieve context                           | 483 |
| 4.6   | Werkgeversaansprakelijkheid                              | 485 |
| 4.6.1 | Algemeen; wettelijk kader                                | 485 |
| 4.6.2 | Zorgplicht voor veiligheid van de werkomgeving           | 487 |
| 4.6.3 | Vervolg; anticipatie op onvoorzichtigheid                | 489 |
| 4.6.4 | Vervolg; Bayar/Wijnen                                    | 492 |
| 4.7   | Oneerlijke handelspraktijken en misleidende reclame      | 496 |
| 4.7.1 | Algemeen   | 496 |
| 4.7.2 | Wettelijk kader  | 499 |
| 4.7.3 | Maatstaf: de gemiddelde consument                        | 502 |
| 4.8   | Dienstverlenersaansprakelijkheid                         | 505 |
| 4.8.1 | Algemeen   | 505 |
| 4.8.2 | Informatieplichten van dienstverleners                   | 508 |
| 4.8.3 | Financiële dienstverleners                               | 512 |
| 4.8.4 | Vervolg; optiehandel                                     | 514 |
| 4.8.5 | Vervolg; effectenlease (Dexia)                           | 516 |
| 4.8.6 | Vervolg; zorgplicht vs. eigen verantwoordelijkheid       | 521 |
| 4.8.7 | Vervolg; Fortis/Bourgonje c.s.                           | 524 |
| 4.8.8 | Afronding  | 526 |
| 5     | EEN OVERKOEPELEND PERSPECTIEF                            | 529 |
| 5.1   | Inleiding  | 529 |
| 5.2   | Kennis en verantwoordelijkheid                           | 530 |
| 5.2.1 | Algemeen   | 530 |
| 5.2.2 | Kennisgradaties  | 530 |
| 5.2.3 | Bewijs van kennis  | 533 |
| 5.2.4 | Objectivering  | 535 |
| 5.2.5 | Persoonsgerelateerde en kennisgerelateerde objectivering | 536 |
| 5.2.6 | Vervolg; onderzoeksplichten en generalisering            | 538 |
| 5.2.7 | Vervolg; toerekening van kennis                          | 540 |
| 5.3   | Informatieplichten                                       | 544 |
| 5.3.1 | Rol en betekenis   | 544 |
| 5.3.2 | Toepassing; uitgangspunt                                 | 548 |
| 5.3.3 | Model; feitelijke toets                                  | 550 |
| 5.3.4 | Model; normatieve toets                                  | 551 |
| 5.3.5 | Vervolg; gezichtspunten                                  | 553 |
| 5.3.6 | Afbakening; verhouding wederzijdse informatieplichten    | 555 |
| 5.3.7 | Uitvoering; naleving en bewijs                           | 557 |
| 5.4   | Zelfredzaamheid of altruïsme?                            | 560 |
| 5.4.1 | Autonomiebeginsel; contextgebonden bescherming           | 560 |
| 5.4.2 | Zorgplichten; categorische bescherming                   | 561 |
| 5.4.3 | Precontractuele vs. delictuele informatieplichten        | 563 |

*Inhoudsopgave*

XIII

---

|       |                               |     |
|-------|-------------------------------|-----|
| 5.4.4 | Vervolg; vrijwilligheid       | 563 |
| 5.4.5 | Vervolg; wederkerigheid       | 565 |
| 5.4.6 | Vloeiend verbintenissenrecht? | 567 |
| 5.5   | Slotbeschouwing               | 569 |
|       | SAMENVATTING                  | 573 |
|       | SUMMARY                       | 589 |
|       | LITERATUURLIJST               | 605 |
|       | JURISPRUDENTIEREGISTER        | 645 |
|       | WETSARTIKELENREGISTER         | 659 |
|       | TREFWOORDENREGISTER           | 663 |
|       | CURRICULUM VITAE              | 673 |

## Lijst van afkortingen

|                            |  |
|----------------------------|--|
| AA                         | <i>Ars Aequi</i>   |
| aant.                      | Aantekening  |
| AC                         | Appeal Cases   |
| A-G                        | Advocaat-Generaal  |
| art.                       | artikel  |
| AV&S                       | <i>Aansprakelijkheid, Verzekering en Schade</i>  |
| A&V                        | <i>Aansprakelijkheid en Verzekering</i>  |
| Bb                         | <i>Nieuwsbrief Bedrijfsjuridische berichten</i>  |
| BGB                        | Bundesgesetzbuch   |
| BGB-InfoV                  | Verordnung über Informations- und Nachweispflichten nach bürgerlichem Recht                                |
| BGH                        | Bundesgerichtshof  |
| BR                         | <i>Bouwrecht</i>   |
| <i>Bull. civ.</i>          | <i>Bulletin civil de la Cour de cassation</i>  |
| BV                         | Besloten Vennootschap  |
| BW                         | Burgerlijk Wetboek   |
| BWKJ                       | BW-Krant Jaarboek  |
| Cass. civ. 1 <sup>re</sup> | Cour de cassation, première chambre civile   |
| Cass. civ. 3 <sup>e</sup>  | Cour de cassation, troisième chambre civile  |
| Cass. Com.                 | Cour de cassation, chambre commerciale   |
| Cass. Ch. réun.            | Chambres réunies de la Cour de cassation   |
| Cc                         | Code civil   |
| CESL                       | Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on a Common European Sales Law     |
| Ch. D.                     | Chancery Division  |
| curs.                      | cursivering  |
| <i>D.</i>                  | <i>Recueil de jurisprudence Dalloz</i>   |
| DCFR                       | Draft Common Frame of Reference  |
| DGF&J                      | De Gex, Fisher, and Jones' English Chancery Reports  |
| diss.                      | dissertatie  |
| EGLR                       | Estates Gazette Law Reports  |
| EHRM                       | Europees Hof voor de Rechten van de Mens   |
| ERCL                       | <i>European Review of Contract Law</i>   |
| ERPL                       | <i>European Review of Private Law</i>  |
| EWCA                       | England and Wales Court of Appeal (beschikbaar via < <a href="http://www.bailii.org">www.bailii.org</a> >) |
| Exch                       | Exchequer Division   |
| Gw                         | Grondwet   |
| HL                         | House of Lords   |



|        |   |
|--------|---|
| Hof    | Gerechtshof   |
| HR     | Hoge Raad der Nederlanden   |
| HvJ EG | Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen   |
| Inv.   | Invoeringswet   |
| JA     | <i>Jurisprudentie Aansprakelijkheid</i>   |
| JAR    | <i>Jurisprudentie Arbeidsrecht</i>  |
| JBN    | <i>Juridische Berichten voor het Notariaat</i>  |
| jo.    | juncto  |
| JOR    | <i>Jurisprudentie Onderneming &amp; Recht</i>   |
| KB     | King's Bench  |
| KNB    | Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (voorheen: Koninklijke Notariële Broederschap)                 |
| ktr.   | kantonrechter   |
| LJN    | <i>Landelijk Jurisprudentie Nummer</i> (< <a href="http://www.rechtspraak.nl">www.rechtspraak.nl</a> >) |
| losbl. | losbladige uitgave  |
| LR     | Law Reports   |
| L&S    | <i>Letsel &amp; Schade</i>  |
| m.nt.  | met annotatie   |
| MO     | Mondeling Overleg   |
| Mon.   | Monografieën  |
| MvA    | Memorie van Antwoord  |
| MvT    | Memorie van Toelichting   |
| MvV    | <i>Maandblad voor Vermogensrecht</i>  |
| M&R    | <i>Milieu &amp; Recht</i>   |
| NbBW   | <i>Nieuwsbrief BW</i>   |
| NJ     | <i>Nederlandse Jurisprudentie</i>   |
| NJB    | <i>Nederlands Juristenblad</i>  |
| NJF    | <i>Nederlandse Jurisprudentie Feitenrechtspraak</i>   |
| NJV    | Nederlandse Juristen-Vereniging   |
| NJW    | <i>Neue Juristische Wochenschrift</i>   |
| nr.    | nummer(s)   |
| NTBR   | <i>Nederlands Tijdschrift voor Burgerlijk Recht</i>   |
| NtER   | <i>Nederlands tijdschrift voor Europees Recht</i>   |
| NTHR   | <i>Nederlands Tijdschrift voor Handelsrecht</i>   |
| NvW    | Nota van Wijziging  |
| OU     | Open Universiteit (Heerlen)   |
| O&A    | <i>Overheid en Aansprakelijkheid</i>  |
| O&F    | <i>Onderneming en Financiering</i>  |
| p.     | pagina('s)  |
| par.   | paragra(a)f(en)   |
| PECL   | Principles of European Contract Law   |
| PEL SC | Principles of European Law, Service Contracts   |
| PETL   | Principles of European Tort Law   |
| PG     | Parlementaire Geschiedenis  |
| P-G    | Procureur-Generaal  |
| PICC   | Unidroit Principles of International Commercial Contracts   |
| plv.   | plaatsvervangend  |
| Prg.   | <i>De Praktijkgids</i>  |

|                  |  |
|------------------|--|
| QB               | Queen's Bench  |
| Rb.              | Rechtbank  |
| red.             | redactie   |
| RG               | Reichsgericht  |
| RGZ              | <i>Entscheidungen des Reichsgerichts in Zivilsachen</i>                          |
| RM <i>Themis</i> | <i>Rechtsgeleerd Magazijn Themis</i>   |
| r.o.             | rechtsoverweging   |
| RO               | Wet op de Rechterlijke Organisatie   |
| Rv               | Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering  |
| <i>RvdW</i>      | <i>Rechtspraak van de Week</i>   |
| Sr               | Wetboek van Strafrecht   |
| S&S              | <i>Schip en Schade</i>   |
| TBR              | <i>Tijdschrift voor Bouwrecht</i>  |
| TM               | Toelichting Meijers  |
| TMA              | <i>Tijdschrift voor milieuschade en aansprakelijkheidsrecht</i>                  |
| TOP              | <i>Tijdschrift voor de Ondernemingsrechtpraktijk</i>                             |
| TPR              | <i>Tijdschrift voor Privaatrecht</i>   |
| TRA              | <i>Tijdschrift Recht en Arbeid</i>   |
| <i>TvC</i>       | <i>Tijdschrift voor Consumentenrecht &amp; Handelspraktijken</i>                 |
| <i>TvG</i>       | <i>Tijdschrift voor Gezondheidsrecht</i>   |
| UvA              | Universiteit van Amsterdam   |
| v                | versus   |
| <i>VersR</i>     | <i>Versicherungsrecht</i>  |
| VR               | <i>Verkeersrecht</i>   |
| <i>VrA</i>       | <i>Vermogensrechtelijke Analyses (voorheen: Vermogensrechtelijke Annotaties)</i> |
| VU               | Vrije Universiteit   |
| vzr.             | voorzieningenrechter   |
| W                | <i>Weekblad van het Recht</i>  |
| Wft              | Wet op het financieel toezicht   |
| WLR              | Weekly Law Reports   |
| WPNR             | <i>Weekblad voor Privaatrecht, Notariaat en Registratie</i>                      |

*NJ-annotatoren:*

|      |                            |
|------|----------------------------|
| ARB  | A.R. Bloembergen           |
| BW   | B. Wachter                 |
| CJHB | C.J.H. Brunner             |
| DJV  | D.J. Veegens               |
| DWFV | D.W.F. Verkade             |
| EAAL | E.A.A. Luijten             |
| EMM  | E.M. Meijers               |
| G    | W.C.L. van der Grinten     |
| GHvV | G.J.J. Heerma van Voss     |
| GJS  | G.J. Scholten              |
| HB   | L.J. Hijmans van den Bergh |
| HJS  | H.J. Snijders              |
| JBMV | J.B.M. Vranken             |

|      |                     |
|------|---------------------|
| JdB  | J. de Boer          |
| JH   | Jac. Hijma          |
| LEHR | L.E.H. Rutten       |
| MMM  | M.M. Mendel         |
| PAS  | P.A. Stein          |
| PvS  | P. van Schilfgaarde |
| WHH  | W.H. Heemskerk      |
| WMK  | W.M. Kleijn         |

